De Molenvriend

nr. 99

Molenvrienden Land van Cuijk

VERENIGING MOLENVRIENDEN LAND VAN CUIJK

Molenvereniging in het Land van Cuijk en omstreken
www.molenvrienden.nl

BESTUUR

VOORZITTER	Harm van Es	Floralaan 50
	Tel. 0485-578613	5831 TA BOXMEER
SECRETARIS	Walter Cornelissen	Park 8
	Tel. 06-25525737	5446 PH WANROIJ
	E-mail: secretaris@molenvrienden.nl	
PENNINGMEESTER	Jan van Riet	Pelgang 1
	Tel. 0485-383551	5841 BJ OPLOO
BESTUURSLEDEN	Peter Pouwels	Vijverweg 6
	Tel. 024-3974266	6562 ZL GROESBEEK
	Mari Goossens	D. Boutsstraat 25
	Tel. 0485-573815	5831 VN BOXMEER

IBAN: NL03RABO0168981858 *onder vermelding adres penningmeester*

MOLENARCHIEF LAND VAN CUIJK *Het regionale molenarchief is ondergebracht in molen "De Vooruitgang" te Oeffelt. Inlichtingen bij John Houben.*

Het werk van de vereniging Molenvrienden Land van Cuijk wordt mede mogelijk gemaakt door:
Beijk Molenbouw bv, Afferden (L)
Bol Adviseurs, Boxmeer
drukkervanderegio.nl, Boxmeer
J. van Haren Diervoeders b.v. Gassel
Van Haren Installaties bv, Cuijk
Havens Diervoeders, Maashees
Forfarmers, Lochem
Molensteenmakerij Hans Titulaer, Plasmolen
Elektro Technisch Buro Nabuurs bv, Boxmeer
Nabuurs Transport bv, Haps

Colofon

DE MOLENVRIEND 99, jaargang 33, nummer 4, november 2017
Lijfblad van de vereniging Molenvrienden Land van Cuijk, opgericht 18 januari 1985.
De Molenvriend wordt gratis toegezonden aan de leden van de vereniging. De contributie hiervoor is minimaal € 15,--. Aanmelden als lid kan bij de secretaris of via de website www.molenvrienden.nl. De Molenvriend is een advertentiemedium. Prijs losse nummers € 1,50.

ISSN 1384 8526

REDACTIE *Mari Goossens* *Aart Mul*
Frans Rademakers *Marko Sturm*
Paul Verheijen

REDACTIEADRES *D. Boutsstraat 25* *5831 VN BOXMEER*
e-mail: mjfagoossens@ziggo.nl
De Erica 2 *5831 RX BOXMEER*
e-mail: j.m.sturm@alumnus.utwente.nl

VERDER WERKTE(N) MEE *Pieter Aarts, Mariëlle van de Hulsbeek, Ludger Pauls, Peter Pouwels*

ILLUSTRATIES *Pieter Aarts, Martijn van de Hulsbeek, Aart Mul, Ludger Pauls, Frans Rademakers, Rob Snel*

VOORPAGINA *De Maasmolen te Nederasselt*

In dit nummer

pagina 2	**Colofon**
pagina 3	**In dit nummer**
	Van de redactie
pagina 4	**Mededelingen van het bestuur**
pagina 5	**Een vakman is niet meer**
	In memoriam: Sipke Koning
	door: Pieter Aarts
pagina 6	**Een inspannende Limburgse Molendag**
	waarop er met de staart gevangen moest worden
	door: Frans Rademakers
pagina 7	**Molentocht Groene Hart**
	verslag van de jaarlijkse excursie
	door: Mariëlle van de Hulsbeek
pagina 9	**De Molens in het Land van Cuijk**
	hoe men in de jaren dertig al aan molenbehoud dacht
	door: Peter Pouwels
pagina 10	**“Vandaag voor geld, morgen voor niets”**
	over hulpmotoren in molens
	door: Aart Mul
pagina 13	**Nieuwe molenstenen voor Rust na Arbeid**
	door: Ludger Pauls
pagina 14	**Max Beijk Jong MonumentenTalent**
pagina 14	**Molens in de regio**

Van de redactie

Nummer 99 van ons blad “De Molenvriend”: het laatste nummer van het jaar 2017 en het laatste nummer dat met twee cijfers geschreven kan worden. Begin volgend jaar kunnen we hopelijk nummer 100 laten verschijnen. Bij deze voor de redactie speciale gebeurtenis hopen we een nieuw boekje uit te brengen met alle molens in onze regio. Molenaars en/of fotografen die mooie recente foto’s hebben van molens en molendetails in onze regio kunnen hun foto’s opsturen naar de redactie, zodat we er een mooie uitgave van kunnen maken.

Kort voor het verschijnen van dit nummer werd bekend gemaakt dat Max Beijk een prijs van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed gewonnen heeft. Verderop leest u meer hierover. Max, van harte gefeliciteerd namens de redactie.

Ons nieuwe redactielid Aart Mul heeft zicht verdiept in het gebruik van hulpmotoren in molens en de invloed van de ontwikkeling van stoommachines en (hulp)motoren op het traditionele molenaarsbedrijf. Jammer genoeg is veel van deze historie verloren gegaan.

Verder blikken we in dit nummer terug op een interessante excursie en brengen we u weer op de hoogte van het reilen en zeilen van de molens in de regio.

de redactie

Mededelingen van het bestuur

Dit keer aan mij het genoegen een stukje te schrijven vanuit het bestuur. Een officiële functie heb ik niet, ik loop een tijdje mee om te kijken of het misschien iets is om in het bestuur mijn steentje bij te gaan dragen.

Ik ben nu bijna 2 jaar in het bezit van het certificaat vrijwillig molenaar, ik vergelijk het altijd een beetje met het rijbewijs. Je kan een molen draaien, daarna komt de ervaring. Inmiddels heb ik veel uren doorgebracht op de Heimolen in Sint Hubert. Nu de Hamse molen in Wanroij weer draait, ben ik hier geregeld te vinden. Ik kan u vertellen dat het molenvirus echt is overgeslagen. Genieten van de rust, het weer, het klussen, de rondleidingen en het draaien. Kortom pure ontspanning voor mij.

Onlangs heb ik voor onze vereniging de organisatie van de jaarlijkse molenexcursie op me genomen. We zijn op 30 september afgereisd richting het groene hart. We hebben met een gezellig clubje een vijftal prachtige molens bezocht. Het was erg leuk deze dag te organiseren. Verderop in deze editie meer hierover.

Het is de bedoeling om binnenkort (kleinschalig) te starten met de verkoop van meelproducten op de Hamse Molen. Dit omdat we toch regelmatig van bezoekers de vraag krijgen of we ook meel verkopen. Even afwachten hoe dit gaat lopen.

In de toekomst zou het me leuk lijken om op school een leskist te introduceren om zo de jeugd bij de molen te betrekken. Er staat momenteel al zo'n kist bij mij thuis, maar deze vraagt nog de nodige aanpassingen om het materiaal aantrekkelijk en passend te maken voor de jeugd. Mocht u hier wellicht leuke dingen voor hebben dan hoor ik dat graag.

Martijn van de Hulsbeek

P.S.
Zoals reeds bekend houden we op 22 november onze jaarlijks eindejaarsvergadering in de Jachthoorn te St. Hubert.
Onze algemene jaarvergadering staat gepland op 7 febr. 2018. Voor de komende bestuursperiode zijn nog dringend bestuursleden nodig omdat onze secretaris Walter en de voorzitter Harm willen aftreden. Ook is er nog versterking bij de redactie van onze molenvriend gewenst omdat ondergetekende na het volgende nummer met de redactie stopt.
Op Tweede Paasdag houden we weer onze lokale molendag. Deze keer zijn de molens van Nederasselt, Overasselt, Heumen, Katwijk en Gassel aan de beurt. Plan deze dagen reeds in uw agenda.

Mari Goossens

Bij overname van artikelen en/of foto's, auteur en eventuele bron(nen) vermelden. Tevens hiervan melding maken bij de uitgeefster of redactie van dit blad.

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen niet, danwel ingekort te plaatsen en stelt zich niet aansprakelijk voor eventueel gemaakte fouten of anderszins ontstane ongemakken.

Een vakman is niet meer

In memoriam: Sipke Koning

Dinsdag 3 oktober las ik op Facebook dat Sipke Koning die dag overleden was. Dat was schrikken. Sipke en zijn vrouw Janny waren dit jaar twee keer op de Martinus. Eerst op 22 februari om de wieken op te meten. Dat meten deed hij altijd zelf om er zeker van te zijn dat hij de juiste maten voor “zijn” zeilen had. Vakman als hij was ging hij de maten van alle vier de wieken opmeten. Dit omdat hij uit ervaring wist dat geen wiek gelijk is. 31 maart waren Sipke en zijn vrouw er weer om de zeilen op te hangen. Ook dit deed Sipke het liefst zelf zodat hij wist dat de zeilen goed voor zouden te hangen als hij de molen verliet. De twee dagen dat Sipke er was waren feestdagen op de molen. Dit om twee redenen. Er kwamen nieuwe zeilen op je molen en Sipke komt op de molen. Een hartelijke, sociale en aangename man met het hart op de goede plek. Eerst uitgebreid aan de koffie en een gezellig praatje voordat er gewerkt ging worden. Hij nam zelf wat voor bij de koffie mee.

Tijdens de twee bezoeken hebben wij tijdens de koffie heel wat afgepraat. Sipke vertelde onder andere iets over zijn verleden. Tot zijn 54e was hij kok op een internationale landbouwschool. Toen het slechter ging met de school besloot Sipke wat anders te gaan doen. Hij was al een tijdje vrijwillig molenaar. Van Eveline Pouw, de echtgenote van Gerrit Pouw, kreeg hij op een molenaarsbijeenkomst in Amsterdam het idee aangereikt om zeilmaker te worden. Zij wilde hem wel beginselen van het vak leren. Dit gebeurde en de molenwereld was een groot vakman rijker. Hij heeft molenzeilen gemaakt van Friesland tot Frankrijk en van Griekenland tot Zeeland. Bij mijn weten heeft hij ook zeilen gemaakt voor de Maasmolen en Luctor et Emergo.

Afgelopen maart, toen Sipke en Janny op de Martinus waren om de zeilen op te hangen vertelde Sipke

dat hij het na deze zeilen even wat rustiger aan ging doen. Hij vertelde dat hij voor wat onderzoeken naar het ziekenhuis moest. Op de manier waarop hij het vertelde klonk het niet ernstig. Zoals de titel van dit stukje al aangeeft heeft Sipke de strijd verloren. Langs deze weg willen wij Janny en de kinderen veel sterkte toewensen de komende tijd.
Wij zullen ons Sipke herinneren als een hartelijke man met passie voor zijn vak!
Rust in vrede Sipke
(Namens de molenaars van de Martinus Pieter Aarts)

Een inspannende Limburgse Molendag

De Limburgse Molendag op 1-10-2017 begon met weinig wind en vier volle. Tegen de middag pakte de wind op en besloot ik te zwichten, en maakte vier lange halve. Tegen één uur wilde ik vangen om verder te zwichten. Ik trok de vang eraf, maar halverwege kon ik niet meer verder, en leek het of de vangbalk tegen het boventafelement bleef haken. Ik vroeg Jan Schim, die er ook was, om het vangtouw vast te houden, omdat ik bang was dat de vang er ineens op zou komen liggen wanneer de vangbalk vrij kwam. Daarna ging ik naar de kap, waar ik zag dat het niet de vangbalk was die klemde, maar dat de vangtrommel uit de steun gevallen was, en op het rechter voeghout lag. Met de vang er half op.... De vangblokken begonnen al warm te worden. Ik probeerde de trommel op te lichten, maar met de vangbalk eraan was dit te zwaar. Daarna zo snel als het kon weer naar beneden, en samen met Jan de kap snel uit de wind gekruid tot ik de wieken met de hand kon tegenhouden. Aan de ketting gelegd en snel weer naar de kap. De vangblokken waren inmiddels heet. De situatie bekeken in alle rust en toen een krik en wat opvulhout gehaald om de vangbalk op te krikken, zodat we de trommel op konden lichten. Wat bleek; de as van de vangtrommel is van hout, maar in die houten as zitten stalen lagers, en het lager aan de achterkant was uit het hout gelubberd, en daardoor was de as van de vangtrommel uit de steun gevallen; hierdoor zakte de achterkant van de houten as en dus ook de trommel.
Het stalen lager weer in de houten as geslagen en met behulp van de krik, de trommel op kunnen lichten, en het geheel weer in de steun gehangen. De steun hebben we onmiddellijk geschoord, en de achterkant van de steun heb ik de volgende dag dichtgeschroefd met een plaatje, zodat het stalen lager niet meer uit de houten as kan lopen. Gelukkig waren de vangblokken niet té heet geworden, en om 16.30 kon ik na een enerverende molendag met een gerust hart naar huis. Al met al toch een geslaagde molendag, met veel bezoek, en uiteindelijk met blote benen nog een zak tarwe gemalen ook. Theo van bergen kwam later ook nog, en hij merkte op dat ik er moe uitzag...

Maar het allermooiste kwam net voor ik naar huis ging. Een Ierse meneer die met een Nederlandse getrouwd was, en die vroeger op de dag al op bezoek was geweest, kwam een schitterende antieke en complete handmolen met echte stenen, en een vracht oud gereedschap brengen. Dit was van de zus van zijn vrouw, die het weg wilde gooien....

Frans Rademakers

De geschoorde ondersteuning van de vangtrommel

Molentocht Groene Hart

Op zaterdag 30 september stond de jaarlijkse molenexcursie voor de Molenvrienden van het Land van Cuijk op het programma. Dit jaar was de organisatie in handen van Martijn van de Hulsbeek.
Hij heeft zich gericht op verschillende molens in het Groene Hart (omgeving Leiden) van Nederland.

Molen 'Nieuw Leven' in Hazerswoude

Er werd deze dag vroeg verzameld bij de Hamse Molen in Wanroij. Om 8 uur in de ochtend was iedereen paraat en konden we vertrekken richting het westen. Het verkeer zat mee, al waren we toch iets te laat bij de eerste molen, de Wipstellingmolen 'Nieuw Leven' in Hazerswoude. Deze molen is de enige maalvaardige wipstellingkorenmolen in Nederland. We werden daar ondanks de vertraging verwelkomd met een heerlijk bakkie koffie. Daarna heeft een van de aanwezige molenaars ons rondgeleid. De liefhebbers konden via een steile trap een blik werpen in de romp van de wipmolen. Er waren zelfs wat dames die zich er niet door af lieten schrikken.

De tocht werd om half elf vervolgd naar de 'Rooie Wip'. Een wipmolen eveneens in Hazerswoude. Deze kokermolen met scheprad bemaalde hier vanaf 1639 tot 1957 de Gemenewegse polder. Een erg enthousiaste molenaar heeft ons wat verteld over de geschiedenis van deze molen. Indrukwekkend om te horen hoe er volgens de verhalen vroeger een gezin met 9 kinderen in dit molentje heeft gewoond. Er zijn nog elementen van die tijd zichtbaar, zoals de bedstee en de haard. Moeilijk voor te stellen hoe in deze kleine ruimte vroeger zoveel gezinslieden konden leven. Het werd ons direct duidelijk waar de term 'ondergeschoven kindje' vandaan komt. Deze wipmolen was de enige molen die we deze dag draaiende hebben gezien.
Behalve de molenaar was er ook een 'knecht' op de molen. Een autistische jongen die de molenaar wekelijks mag helpen met het een en ander. Samen hebben ze de molen op schaal nagebouwd en de jongen liet ons trots zijn werk zien. Het viel nog niet mee om

Oude kamer in de Rooie Wip

De bijzondere vang van d'Heesterboom

Molen No. 3, onderdeel van een viergang

het schaalmodel aan het draaien te krijgen, maar met een beetje hulp en inzicht van onze molenaars leek het toch aan de gang te komen.

Ondertussen begonnen de magen van deze en gene te knorren. Tijd dus om in de richting van Leiden te gaan, waar bij het Pakhuis een heerlijke lunch wachtte. Het viel voor sommigen niet mee om op de plek van bestemming te komen, gezien alle eenrichtingswegen en gebrek aan parkeerplaatsen, vanwege de markt en de voorbereidingen voor het feest van het Leidens ontzet, maar het is allemaal goed gekomen. Een listig soepje, een sapje, wat heerlijke broodjes en een kop koffie of thee zorgden voor nieuwe energie en lieten ons herboren weer onze weg vervolgen.

Om het programma gevarieerd te houden (qua molens), konden we nu een bezoek brengen aan zaagmolen 'd'Heesterboom' in Leiden. Helaas te weinig wind om de molen werkend te zien, maar een boeiend verhaal, goede uitleg en enthousiaste molenaars maakten dit al snel goed. Op deze zaagmolen is ook een vrouwelijke molenaar werkzaam. De molen wordt nog gebruikt om hout te zagen voor een houthandel. Interessant in deze molen is de dubbele bediening van de Vlaamse blokvang. De vang kan ook zonder gebruik van de vangstok vanaf de zaagvloer d.m.v. de unieke binnenvang bediend worden. Op de foto is de ring op de vangzolder te zien; deze ring kan d.m.v. een katrol en tegengewicht voor balancering omhoog getrokken worden zodat hij de steun aan de vangbalk optilt en zodoende de vang licht.

De weg naar de Molenviergang was het langste tussenstuk op de route. Molen 'No. 3' bleek niet voor iedereen even goed te vinden. Hij ligt ca. 300 meter van de weg, bereikbaar via een gedeeltelijk verharde weg. Helaas heeft niet iedereen hierdoor deze molen kunnen bezichtigen. Ook bij deze molen werden we weer enthousiast ontvangen. De molenaar is als beroepsmolenaar voor 1200 uur in dienst van het waterschap en werkt als zzp'er in het tuinonderhoud. Hij woont met zijn vrouw en kinderen in de molen. In hun folder claimen ze de enige werkende molenviergang ter wereld te zijn. Samen met de drie andere molens van de viergang (eigenlijk 2 en later is er een 4e molen bij gekomen voor een ander gedeelte van de polder) moet hij het water in de polder op peil houden. We waren welkom om ook een kijkje te nemen in de molen, maar dan wel op kousenvoeten. Het blijft toch bijzonder om te zien hoe een molen ook een huis kan zijn met knusse ruimtes en kamertjes.

De laatste stop van deze molentocht hadden we bij korenmolen 'de Arkduif' in Bodegraven. Dit is een molen naast een bierbrouwerij en boven een restaurant. Deze korenmolen is ooit opgehoogd vanwege de veranderende biotoop. Doordat de staart door de ophoging te ver boven de stelling kwam te hangen, moest de stelling ook hoger worden geplaatst. Maar omdat de deuren op dezelfde plek zijn gebleven betreed je de stelling nu door vanuit de molen met een trapje omhoog naar buiten te gaan. Een raar gezicht!

We konden de molenexcursie niet beter afsluiten dan met een lekker 3-gangendiner in het restaurant onder de molen onder het genot van een heerlijk biertje uit de naastgelegen brouwerij.
Martijn bedankt voor de organisatie en alle deelnemers bedankt voor de gezellige dag! Tot volgend jaar.

Mariëtte van de Hulsbeek

(zie collage achterzijde voor meer foto's)

De molens in het Land van Cuijk

In de *Provinciale Noordbrabantsche en 's Hertogenbossche courant*, d.d. 20-3-1938 vond Peter Pouwels onderstaand artikel. Men spreekt over behoud en modernisering van historische molens in een tijd waarin het niet vanzelfsprekend was dat molens behouden zouden blijven. Tegenwoordig zorgen we nog steeds voor behoud van onze historische molens, maar is – gelet op de monumentale status – modernisering niet meer aan de orde.

de redactie

Door de vereeniging "De Hollandsche Molen" wordt al sedert jaren een sterke actie gevoerd voor het behoud en mede voor het moderniseeren van den molen. "Gelukkig kan men constateeren dat de liefde en de zorg voor het aloude maalwerktuig weer zijn opgewekt bij de molenaars waarvan de meesten bij den aanvang van het bestaan der vereeniging overtuigd waren dat aan de verdwijning van den Hollandsche molen niets meer te doen was, omdat modernere uitvindingen hem moesten verdringen", aldus de voorzitter van bovengenoemde vereeniging.

Gelukkig mag ook het Land van Cuijk zich verheugen in een vrij groot getal molens, zoo lezen we in "De Gelderlander". De meesten dezer molens zijn nog betrekkelijk jong, en het geheele Land van Cuijk was dan ook voorheen aangewezen op de weinige korenmolens.

Bovendien was men niet vrij in het laten malen van het koren; zie hier:

Tot Grave behoorde de stad met de vrijheid van dien; tot Cuijk het dorp zelf met de gehuchten Heeswijk, St. Agatha, Groot-Linden, Catwijk, en Klein-Linden met het gehucht de Galberg en Beers; tot Bergen het dorp met zijn uithoeken, en Ledeacker met Hulsbeek; tot Mill het dorp zelf met St. Hubert en districten Wanroy; Boxmeer met St. Anthonius behoorden tot haar eigen Heer; Sambeek of Sint Jansbeek was in zoover onbedongen dat het bij zich zelve, of te Boxmeer, of te Vierlingsbeek kon laten malen; Vierlingsbeek een watermolen had Maashees, Holthees, Makken, Groeningen, Vortum en Overloon; Oploo, een watermolen, was vrij.

Gassel en Escharen met hare uithoeken waren vrij, mits ze hun koren binnen 's lands lieten malen. Neerloon, gelegen in het Land van Cuijk, had geen dwang.

De gerechtigheid van het gemaal ten voordeele van den heer was 1/16 dat bij wijze van scheppen werd verkregen. Over dit scheppen waren nog al eens ernstige klachten, men beweerde dat de molenaar het schepvat er te diep inzette en zoo verscheen er onder dagteekening 18 Augustus 1550 een "Lantkaart van Keyser Karel, voor die van den lande van Cuijk" waarvan artikel 53 luidde "Item dat men op igelijke molen in den lande van Cuyk een gewigt hebben en hangen sal op dat niemant bij den gemale bedrogen worden".

Zeer waarschijnlijk is ook het volgende spreekwoord op het bij de molenaars eertijds in gebruik zijnde "Scheppen" van toepassing.

Dat de molenaars vette varkens hebben, dat weet ik. Maar van wiens koren ze gemest zijn, dat weet ik niet. Uit dit spreekwoord blijkt dan ook meteen, dat de boeren over de wijze van scheppen niet zoo zeer ingenomen waren. De molens werden telkens voor één jaar verpacht, doch in 1696 heeft men beter geoordeeld die verpachting voor drie jaren te houden.

Nadien heeft zich op het gebied van molenaars en vele molens veel gewijzigd en zijn er in het Land van Cuijk tientallen molens gebouwd, en jammer, eenige zelfs weer verdwenen. Zoo viel te Cuijk de kapitale molen aan den spoorweg onder den sloopershamer, en alleen de Molenstraat geeft nog een vage herinnering. Te Boxmeer ging er een in vlammen op en prijkt thans als peperbus als motormalerij. Ook te Beers viel de nog betrekkelijk nieuwe molen door het vuur, de slooper deed de rest. Ook de z.g. „Koudenoordsche molen" te Escharen staat al sedert jaren zonder wieken, en heeft daardoor zijn bestemming verloren. De laatste molen die in het Land van Cuijk werd gebouwd te Oeffelt heeft als bouwjaar 1913.

Er vielen nog meerdere slachtoffers: te Heumen liefst twee. De molen aan het „Vosseneind" werd gesloopt en de bekende Heumensche molen aan den Rijksweg brandde tot aan den grond af.

Zelfs Noord-Limburg had te Ottersum een offer te betreuren. Limburg heeft echter de schade ruimschoots hersteld door den bouw van twee molens, één te Milsbeek en één te Heijen.

Met den voorzitter van „De Hollandsche Molen" verheugen wij ons met de groéiende waardeering voor den molen.

“Vandaag voor geld, morgen voor niets”

Dit staat op een zolderbalk in de watermolen “De bovenste Plasmolen”. Volgens de molenaars zou dit slaan op het al dan niet op water kunnen draaien. Er zou aan het einde van een werkweek regelmatig te weinig water in de wijers zitten om een hele week volledig op waterkracht te kunnen draaien. En dat ondanks de zeer constante aanvoer van water uit de sprengen op de Sint Jansberg. Dat probleem was in 1910 al zo serieus, dat toen besloten werd een motor aan te schaffen en een extra aandrijflijn daarvoor bij te bouwen. Wel een geïmporteerd ‘tweedehandsje’. Een in Engeland in 1906 bij CROSSLEY Brothers in Manchester gebouwde horizontale eencilinder die daar al in een pompstation had gedraaid op stadsgas. In Keulen door Ernst Kook omgebouwd voor gebruik op benzine. Inmiddels een motor met historische waarde, die gelukkig behouden is gebleven en die nog regelmatig draait. Dus “... voor geld ....”, want draaien op benzine is duurder dan op water. Maar het paste in het tijdsbeeld van toen. Gebruiken van de nieuwe technieken om met de bestaande moleninstallatie toch rendabel te kunnen blijven malen.

Een vergelijkbaar probleem was (en is) er ook bij de windmolenas. De frequente windstilte of zwakke wind, lager dan 3 Bft., waarbij een molen zonder wiekverbetering niet goed kan malen. In West- en Noord Nederland wat minder dan in Oost- Midden en Zuid-Nederland, maar voor veel windmolenaars in de zomermaanden toch ca. 50 % van de tijd. (KNMI)

Een korenmolenaar in Surhuisterveen (Fr.) had daarom als zijn lijfspreuk: ***“Als er geen wind is er altijd nog de Brons”***. (Hij had een Brons oliemotor, eencilinder, 50 PK, ca. 1925)

Als vrijwillige molenaars zetten wij ons in om het erfgoed van windmolens, watermolens en rosmolens als levende monumenten in stand te houden. Daarin worden wij gelukkig gesteund door overheden en donateurs, die de waarde daarvan ook onderkennen. Onze molens zijn echter niet alleen technisch-industriële monumenten maar ook culturele monumenten. Ze houden het beeld levend van de tijd en de maatschappelijke omstandigheden waarin deze molens een centrale rol speelden in onze samenleving.

De Molen van Tynaarloo (Dr), met schoorsteen en stoommachine in bijgebouw, geplaatst in 1898. Graan, olie, en specerijen

Tot in de 18e eeuw was er geen alternatief voor aandrijving van werktuigen, installaties en schepen door windkracht, waterkracht, dieren of mensen. Eeuwenlang heeft de inventieve mens met de beschikbare materialen en technieken steeds betere constructies bedacht om die beperkt beschikbare mechanische energie te benutten voor kleinschalige processen. Zoals waterpompen, graan malen, olie winnen uit zaden en later ook zagen. Eerst op huishoudelijke en later ook semi-industriële schaal. De ontwikkeling van de windmolen, de watermolen en de rosmolen en tredmolen bleven echter allemaal hangen op twee beperkingen: het beperkte vermogen dat met één installatie kon worden opgewekt en de onzekerheid van de beschikbaarheid van wind en water.
De mogelijkheid om grotere technische installaties te bouwen, grotere schepen te bouwen voor verdere reizen en de noodzaak (vooral in Nederland) om op grotere schaal meren droog te maken en laag gelegen gronden te beschermen tegen periodieke overstroming, vergrootte de behoefte aan betrouwbare beschikbaarheid van beheersbare mechanische energie. Eerst plaatsgebonden, later ook mobiel.
Ten tijde van de industriële revolutie, begonnen in Engeland in het begin van de 18e eeuw, raakten zowel technische als de maatschappelijke processen in een stroomversnelling, die tot dan ongekend was. Thomas Newcomen, James Watt en Mathew Boulton ontwikkelden in de periode 1722 tot ca. 1775 steeds beter werkende stoommachines, die beheersbare mechanische energie konden leveren.
Kort daarna ontwikkelden pioniers als Etienne Lenor (Frankrijk), Herbert Akroiyd Stuart (Engeland), Nicolaus Otto en Carl-Eugen Langen en Rudolf Diesel (Duitsland) , steeds efficiëntere en krachtiger motoren. Binnen ca. 150 jaar (tot ca. 1925) was in alle

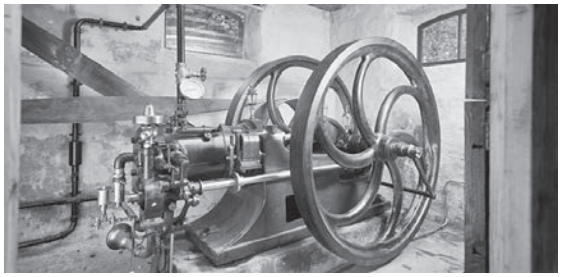

Crossley in De Bovenste Plassmolen

Europese landen en in Amerika een veelzijdige industrie tot stand gekomen, die vele types motoren kon leveren voor industriële toepassingen. De beschikbaarheid van snel draaiende en regelbare motoren maakte ook heel andere technieken in de industrie mogelijk. De centrifugaalpomp, de hamermolen, de walsenstoel-molen, mechanische oliepersen en de continue papierfabricage. Tegen 1900 waren deze technieken ook economisch concurrerend met de klassieke aandrijvingen; windmolens en watermolens. Aanvankelijk hadden de stoommachines en motoren maar weinig vermogen, van 5 – 35 PK. Ongeveer het vermogen van een windmolen of watermolen. Vanaf 1900 werd dit al snel 100 PK en meer. Dit maakte vooral toepassingen rendabel waar vergroting van de schaal ook mogelijk was en een voordeel opleverde. Het waren grote, zware en complexe machines. Zo werden stoommachines (met stoomketel en schoorsteen) in Nederland al gauw ingezet om enkele windmolens, vaak een hele molengang, te vervangen door één stoomgemaal, later (1910-1915) door een motorgemaal. Voordelig voor het polderbestuur en het waterschap. Daardoor kwamen een groot aantal vnl. houten poldermolens beschikbaar voor verplaatsing of verkoop van onderdelen. In de periode 1916-1940, maar ook nog na 1945. Dit was ook het geval met industriemolens, zoals zaagmolens, oliemolens en krijtmolens.

Maar de korenmolens op wind- en water hielden het langer vol, omdat de meel- en veevoerproductie sterk regionaal was en bleef, ook door de wetgeving. Diverse overtollige poldermolens zijn dan ook verplaatst en omgebouwd tot korenmolen, geheel of in onderdelen. De korenmolenaars kozen er liever voor om er een motor bij te zetten, in de invaart of in een schuur bij de molen.
In enkele stenen korenmolens (beltmolens) werd al bij het ontwerp rekening gehouden met de plaatsing van een 'oliemotor', in een 'motorhok' in de belt (b.v. in Oeffelt en Gemert).
Stoommachines waren geen succes bij de meeste korenmolens. Te complex in techniek en bediening, te weinig flexibel in te zetten, en in korte periodes van weinig wind te duur. Vooral de makkelijk bedienbare 'ruwe-oliemotoren', gloeikop of semi-diesel, waren in de jaren '15-'25 erg populair bij de korenmolenaars. Er werden vanaf ca. 1900 ook in Nederland wel enkele grootschaliger 'stoommaalderijen' voor bakkersmeel gebouwd, o.a. in Zeeland (N.Br.), Arnhem en Eindhoven. Zodra er een elektrische aansluiting met voldoende vermogen beschikbaar kwam, installeerden molenaars die veel diervoeders maalden ook een hamermolen met elektromotor (bv. Gassel, St. Hubert). Nederlandse fabrikanten leverden in latere jaren ook die installaties (o.a. Van Aarsen).

Engelse en Duitse fabrikanten van stoommachines, ketels en motoren begonnen met een technische voorsprong en hadden in de eerste jaren een dominante positie, ook in Nederland (Crossley, Hornsbey, Stockport, Lister, Babcock & Wilson, Deutz , Maybach-Benz ea.). Het is m.i. niet algemeen bekend dat de Haagse ijzergieterijen 'Prins van Oranje', 'Van Vlissingen', 'Dudok van Heel', maar ook 'Machinefabriek Breda / Backer & Rueb', 'De Schelde' in Vlissingen en 'Stork' in Hengelo (O.) en 'JAFFA' in Utrecht, belangrijke ontwikkelaars en producenten waren.

In Nederland ontwikkelden zich vanaf 1900 ook diverse motorenfabrikanten die veel motoren leverden aan korenmolenaars en industriemolens. Klinkende namen zijn Brons, Industrie, Kromhout, Thomassen, en Dekkers. Motoren van deze fabrikanten draaiden ook in diverse molens in Brabant, Limburg en Gelderland. Helaas hebben deze innovatieve bedrijven de internationale concurrentie in de motorenbouw niet overleefd. Deze motoren hebben er wel toe bijgedragen dat veel windkorenmolens rendabel hebben kunnen malen tot ruim na de tweede wereldoorlog, tot de periode 1955-1965. Betreurenswaardig is (vind ik persoonlijk), dat het merendeel van de in de jaren '15-'30 in korenmolens geplaatste motoren is verschroot toen men overschakelde op elektriciteit, bij afbraak

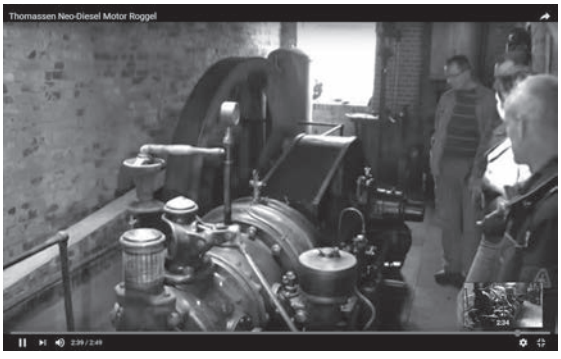

Thomassen dieselmotor in de molen van Roggel

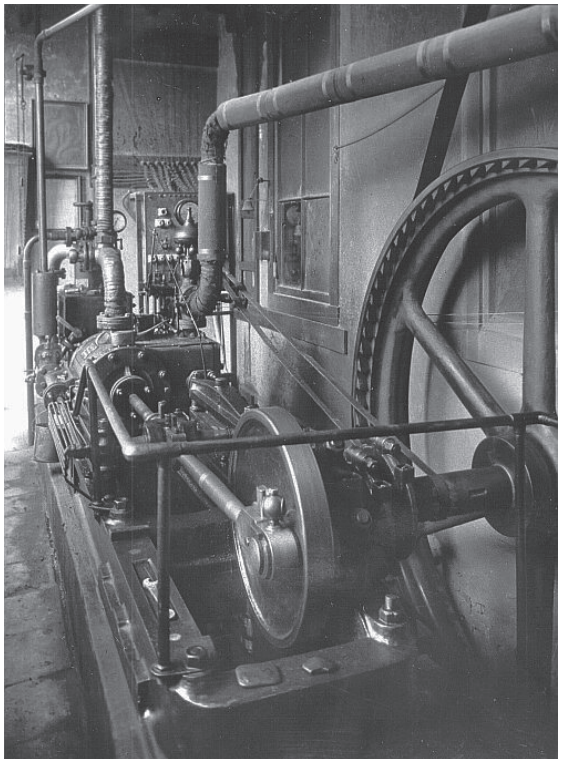

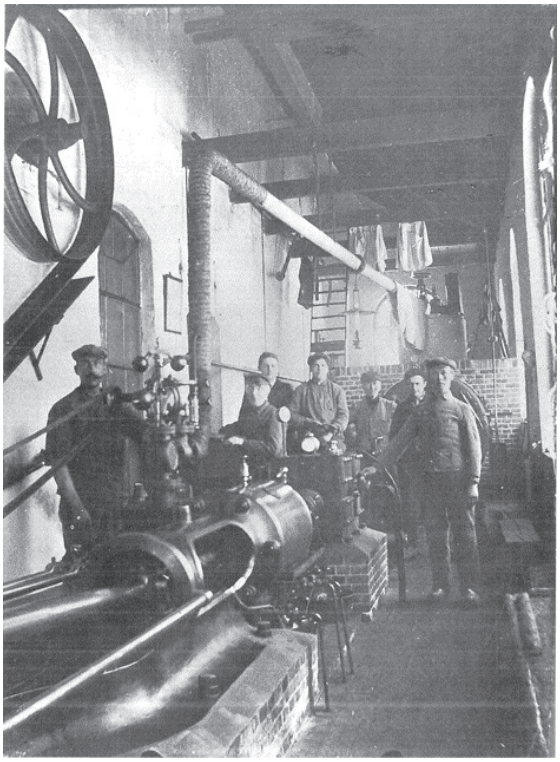

Horizontale stoommachine met condensor in een oliemolen te Drenthe aan het begin van deze eeuw. De stoomketel staat achter in het lokaal. Stoom wordt doorgaans in verband gebracht met grootschalige productie en de opkomst van de fabriek. Dit beeld is voor Nederland in de negentiende eeuw niet juist. Stoom werd vooral ingezet in de kleinschalige productie, in kleine werkplaatsen of zoals hier, in voormalige windmolens. Het vermogen van deze machines was dan ook bescheiden en kwam niet boven de 20 pk. De eigenaar, de machinist en het andere personeel zijn er niet minder trots op.

van de molen en zelfs nog voor of bij de restauratie daarvan. Men heeft toen vooral geprobeerd om de molens te redden, maar de nog aanwezige 'nieuwe aandrijvingen' hebben vaak niet de waardering gekregen die ze mijns inziens wel verdienden. In mijn optiek horen ook deze historische stoommachines en stationaire verbrandingsmotoren in en bij wind- en watermolens, bij het industrieel en cultureel erfgoed dat wij in stand willen houden.

Gelukkig zijn er ook diverse karakteristieke exemplaren op locatie bewaard gebleven, gerestaureerd en nog draaivaardig in de molens aanwezig. Eén daarvan is de CROSSLEY-Ernst Kook in De Bovenste Plasmolen. Een ander 'prachtexemplaar' is de verticale Brons eencilinder uit 1916, in De Wielewaal in Beneden-Leeuwen. Nog regelmatig draaiend zijn ook de CROSSLEY O120 in de Oude Liermolen, bij De Lier, en de Thomassen J3O oliemotor van 1930 in de molen 't Nieke, te Roggel (L) . In molen De Grauwe Beer in Beesel (L), een Thomassen 20 PK ééncilinder van ca. 1926. Via de websites is ook de historie van verdwenen installaties nog ten dele te achterhalen, vaak met mooie historische foto's.

Een overzicht van de molens in het Land van Cuijk e.o. en de stoommachines en verbrandingsmotoren die daar gestaan en gedraaid hebben, komt in een volgende nummer van 'De Molenvriend'.

Aart Mul

Nieuwe molenstenen voor Rust na Arbeid

Jarenlang had ik al het idee om mijn voortuin opnieuw in te richten en deze te verfraaien met molenstenen. Bij voorkeur natuurstenen uit lava basalt (echte Duitse stenen), omdat zij niet bevriezen en breken, en liefst ook in 17'er-formaat (D = 150 cm).
Zoals bij vele andere dingen, moest alles, en vooral de volgorde van de te verrichten werkzaamheden gepland worden (zoals het renoveren van het interieur, het puin verwijderen door de ramen in 2015 en 2016, dan renoveren van de gevel, een nieuw dak boven de ingang in 2017, etc.). Maar ik was steeds op EBay, marktplaats, etc. op zoek naar geschikte molenstenen. Nu was het juiste moment om intensief te gaan zoeken.

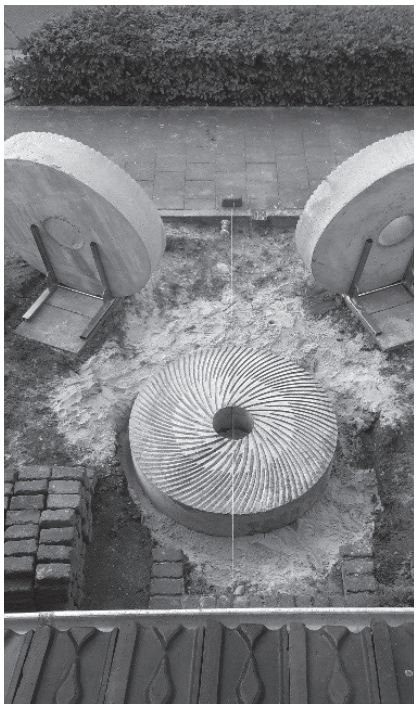

Voor mijn project heb ik 2 of 3 stenen nodig, waarvan er 2 bij elkaar moeten passen. Omdat het transport complex is, heb ik mijn aandacht gericht op een straal van 200 km.
Na een paar flops lukte het me in Rommerskirchen Anstel (tussen Düsseldorf en Keulen). Ik wist niet hoeveel stenen ze te koop hadden. Verrassend genoeg stonden daar vier molenstenen tegen verschillende buitenmuren van een voormalige elektrische dorpsmolen geleund. Helaas, gegoten kunststenen. Aangezien deze bij weer en wind al veertig jaar mee zijn gegaan zonder zichtbare vorstschade, denk ik dat de stenen wel geschikt zijn. Afmetingen: dia = 150 cm, dikte= 30 cm, kropgat D = 30 cm, gewicht ca. 1400 kg.

Na een bezoek en een aangenaam gesprek met de eigenaar van het pand, kon ik 3 van de 4 stenen kopen (hij zou graag een steen willen houden). Het was nu de taak om voorbereidende werkzaamheden in de voortuin, het laden, transporteren en lossen te organiseren.
Op het werk maakte ik snel een tekening, heg en hek weggehaald, grondwerk verricht zoals graven van een gat voor de liggende molensteen en beton storten voor de staande molenstenen (met de oude, kromme Splitijzers als versterking).
Omdat ik niet drie keer wilde rijden met auto met aanhangwagen (en om niet 3 keer te laden en te lossen), heb ik een transportbedrijf met een 12,5 ton vrachtwagen besteld. De verkoper zorgde op vriendelijke manier voor het laden, in VZH stond een grote graafmachine op afroep klaar. Ondertussen onderdelen voor twee frames gemaakt, rvs rechthoekige en vierkante buizen, omdat de stenen zo goed mogelijk zichtbaar moeten zijn (en niet half in de grond begraven). Deze moeten de nieuwe ingang links en rechts van het smalle pad in een helling van 22,5 graden verfraaien. Bovendien moeten de stenen 10 graden naar achteren worden gekanteld. Toen kwam de grote dag, hopelijk past alles...?

15:30 laden in Rommerskirchen: via een wiellader Kremer met een 5-tons band de stenen van de muur afgevoerd en plat op de europallets neergelegd. Toen de pallets op de vrachtwagen geladen en stevig vastgesjord.
17.30 vertrek: onderweg de graafmachine en mijn buurman (die de frames snel had gelast) voor 19 uur besteld. Hoewel we anders hadden kunnen lossen met de grote graafmachine die we hadden opgeladen, maar: alles ging goed. Eerst de linker staande steen in het frame geplaatst, toen de liggende steen in positie gebracht en tenslotte de rechts staande steen geplaatst. Om 20 uur was alles klaar!

Helaas weet ik (nog) niet precies wie, wanneer, en waarom men de stenen heeft gegoten. We zijn nog steeds bezig met onderzoek. Om gezondheidsredenen kan ik de voortuin niet voor het voorjaar 2018 voltooien.

Ludger Pauls
Molen Rust na Arbeid

Max Beijk Jong MonumentenTalent

Max Beijk is het Jong Monumententalent van 2017. Hij ontving deze prijs, een gepersonaliseerd ontwikkelingstraject aangeboden door het Mondriaan Fonds, op 9 november op het Nationaal Monumentencongres in Leeuwarden uit handen van Susan Lammers, juryvoorzitter en directeur van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Familie van molenmakers

Op jonge leeftijd gaf Max Beijk (27 jaar) al leiding aan een complexe restauratie van een molen. Inmiddels heeft hij tientallen projecten uitgevoerd en is zijn talent onmiskenbaar. Hij is een ondernemende en innovatieve speler in het traditionele ambacht van molenmaker. Hij heeft het vak met de paplepel ingegoten gekregen als de derde generatie van molenmakers. De jury is dan ook positief dat hij een eigen weg kiest in het ambacht en zich een innovatieve molenmaker toont. Max werkt met nieuwe technieken, neemt grote uitdagende restauraties aan en heeft binnen zijn bedrijf een goede mix van ervaren molenmakers en jong talent. Hij maakt daarbij inhoudelijk gedurfde keuzes op het gebied van terughoudend restaureren die niet altijd voor de hand liggen in de molenwereld, en heeft deze keuzes uitstekend onderbouwd en uitgevoerd.

Uit het juryrapport:
Het molenambacht is een categorie met veel verschillende opdrachtgevers, waar gewerkt wordt binnen vrij strakke kaders en smalle marges. Toch heeft hij weten te vernieuwen, zowel qua technieken als aanpak en onderbouwt hij zijn keuzes met kleur- of bouwhistorisch onderzoek. Een krachtige combinatie. De jury ziet in hem een innovatief en gedurfd ambachtsman met het vermogen om binnen de molenbouwkunst buiten de gebaande paden te treden. Daarmee is hij bovendien in staat nu en in de komende decennia het ambacht echt verder te brengen. Vanwege het getoonde talent en onderscheidende vermogen is de jury unaniem van mening dat Max een waardige winnaar is van de Prijs Jong MonumentenTalent 2017!

Molens in de regio

De Martinus te Beugen

Over de Martinus valt weinig te melden deze keer. De molen draait rustig zijn rondjes met de nieuwe zeilen. De molen vertoont geen gebreken. Wij hebben de afgelopen periode de molen maar eens een grote beurt gegeven. Alle zolders goed schoon gemaakt. Ook de steenkuipen van de beide koppels hebben wij opengelegd en grondig gereinigd. Tijdens het optillen van een van het achterste kuipdeksels van het noordkoppel viel ons oog op boorsel van houtwormen. Op twee plekken was het deksel aan de onderkant aangevreten. Wij hebben het boorsel weg gehaald en de plekken behandeld. De volgende keer dat de houtarts komt zullen wij dit aan hem melden.
Wij hadden al een tijdje stukken buikspek aan de balken hangen om te rijpen. Ze waren al bruikbaar maar wij hadden nog een emmertje reuzel staan. Toen de bodem van dit emmertje in zicht kwam vonden wij het tijd de stukken door de gehaktmolen te draaien. Wij hebben nu weer een voorraadje voor de komende tijd.

Uit een oud zeil van de Martinus heeft Pieter een luimat gemaakt. De luimat is gemaakt naar een teke-

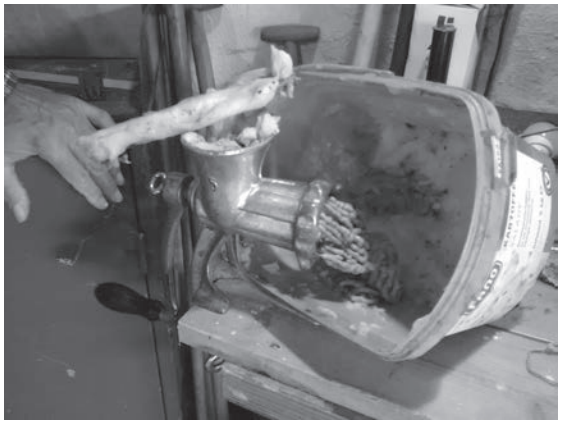

Verwerken van reuzel met een gehaktmolen

ning die wij gekregen hebben van John Houben. Het omzomen heeft Sabine voor haar rekening genomen op de Korenbloem te Oploo. Het aanlijken van het touwwerk heeft Pieter gedaan.

Harm, Pieter, Marko en Aart

De Lindense molen te Katwijk

We zijn bezig enkele ongemakken weg te werken die zijn achtergebleven na de restauratie. De zeilen hingen niet naar onze zin en we hebben deze opnieuw opgehangen, en het lussentouw van twee zeilen opnieuw ingeregen op de juiste hoogte van de kikkers. De vang sleepte, dat hebben we verholpen door een klosje onder de rijklamp te leggen. De askop tikte aan tegen het metalen waterbord. Door er drie schroeven in te draaien was dit probleem ook weer verholpen. Een paar kammen in het spoorwiel schuren tegen de afscheidingsplank tussen het luiwerk en het spoorwiel. De kammen hebben we aangeslagen en opnieuw geborgd, maar dit was niet voldoende. We zullen de plank een paar centimeter moeten verplaatsen. Het luiwerk werkt niet goed, daar zal aan gesleuteld moeten worden door ons of de molenmaker. Verder willen we op de maalzolder een betere verlichting aanleggen. Er is naast het laten draaien van de wieken ook nog genoeg ander werk te doen op deze molen.

Peter Simons

De Korenbloem te Mill

In de maand oktober hadden we een vliegenplaag in de kap. Men zegt wel eens “het ziet zwart van de vliegen”, dat was hier letterlijk van toepassing. Het waren hele kleine vliegjes. Door het ruitje in het achterkeuvelens kwam nog nauwelijks licht binnen. De hele kap hebben we met een bedrijfsstofzuiger schoon gezogen. Gelukkig zaten de vliegen niet tussen het bovenwiel en de vangblokken, de vang bleef goed werken. Verder zijn er geen bijzonderheden te melden over de afgelopen drie maanden.

Peter Simons

De Maasmolen te Nederasselt

Eind juli is het zover dat molenmaker Coppes de molen weer oplevert en de molen weer veilig kan draaien. De beslissing de molen uit dienst te nemen was een terechte beslissing, bleek achteraf. Belangrijke onderdelen, zoals de steenbalk, brasem en zetel vertoonden ernstige gebreken. Verder bleek de molen uit het lood te staan en was de molenas gezakt. Tevens waren 4 zonneblokken ernstig aangevreten en moesten vervangen worden. Voor het onderzoek en herstelwerkzaamheden, was het noodzakelijk de molenkast, incl. de steenbalk te lichten. Door het wegnemen van een aantal planken aan de zijkanten van de molenkast, konden beide koppen van de steenbalk gecontroleerd worden. De aantasting door de houtworm was ernstig en er was heel wat stophout en kunsthars nodig om deze weer in goede staat te krijgen. De brasem is in zijn geheel vernieuwd; vroeger heeft de molen geen brasem gehad, de steenbalk draaide direct op de verjonging van de standaard. Er was ruim voldoende ruimte in de steenbalk voor de stormpen, rondom 4cm. Verder is de molenas gelicht en met vulhout weer op de goede hoogte (hoek) gebracht. De zetel en de slekken zijn opgevuld en hersteld. Nadat de standerd weer in het lood was gezet, met vulhout op de zonneblokken stond de molen weer recht, middels kunststof platen op de verjonging en een metalen bus rond de stormpen, is de molen soepel en zonder al te veel inspanning rond te kruien. We zijn blij dat we deze beslissing toen hebben genomen. Nu nog afwachten of de drie molens van Heumen uiteindelijk worden verkocht of dat er een stichting voor wordt opgericht. Ook het werven van jonge molenaars wil niet erg lukken, veel positieve geluiden, maar geen daden helaas.

Rob Snel

De Vooruitgang te Oeffelt

Op de Vooruitgang in Oeffelt zijn in opleiding: Albert Voet (Zeeland), Rene Kelleter (Mill), Aart Mul (Boxmeer), Piet Verbiesen (Groesbeek) en Pieter de Haan (Cuijk).

We hebben het kozijn en wc in de keuken geschilderd. De zeilen zijn klaargemaakt en opgehangen door de leerlingen. Daarbij hebben we de valbeveiligingset van het Gilde geleend. Verder hebben we 2 luimatten gemaakt voor een andere molen.

Excursie van de thuiszorg van Boxmeer ontvangen.

Zeer geïnteresseerde deelnemers.

Tweemaal de stormketting aangelegd, omdat het KNMI waarschuwde voor felle storm (code geel). Open monumentendag gedraaid, waarbij we 20 bezoekers ontvangen hebben.

We hebben veel last van kleine vliegjes en clustervliegen in de kap van de molen. De vang werkte niet goed meer omdat de kleine vliegjes er tussen zaten en zo de vang vervuilen. Daarom hebben we de vang geslepen met zand. Verder het maalwerk gecontroleerd en tarwe en mais gemalen.

John Houben, Theo van Bergen, Sonja Middelink

Door een fout van de redactie was bij Molenvriend nr. 98 het grootste deel van de informatie van de molens van Oploo niet overgenomen. Om een compleet overzicht te bieden volgt hierbij alsnog alle informatie.

De Korenbloem te Oploo

Hoera, de roeden zijn weer terug. Zeer vakkundig gerestaureerd gingen ze er een stuk makkelijker in dan toen ze er uit getakeld werden. We kunnen trots zijn dat door restaureren de oude roeden niet verloren zijn gegaan.
Op het moment dat we dit schrijven wordt de ophekking weer aangebracht. Oudhollands zoals het bij ons hoort met Siberisch lariks. Een tikje breder en de voorzomen gevlinderd. Gevlinderd? Ja, deze verschijningsvorm zat er vroeger ook op en wil zeggen dat navenant de roede naar de askop toe breder wordt, de voorzoom smaller.
In afwachting van het kleurenverhaal zijn de borden voorlopig alleen in de grondverf gezet. Het kleurverhaal loopt nog steeds. We zijn vast van plan de oude kleuren en de detaillering terug te brengen. Bureau Coolen uit Boxtel heeft een zgn. quick-scan kleurenonderzoek uitgevoerd. Enkele stukjes authentieke verfkleur zijn gelukkig gevonden. Ondersteund met een adviesaanvraag van bureau Groen zal Max Beijk bij RCE (Rijksdienst Cultureel Erfgoed) het fiat voor de kleurwijziging bepleiten. Onze molenstichting heeft hiervoor zelf haar nek uitgestoken om het voor elkaar te krijgen. De schilderbeurt zal in ieder geval niet meer in 2017 plaatsvinden.

Als het gevlucht klaar is zal de scheefstand aangepakt worden. Een uitdagende klus, waarbij ook enkele verstevigingen in de kast worden aangebracht of vernieuwd. Het draag- en draaipunt van de zetel wordt ook serieus onder handen genomen.

De zeilen zijn in het naaiatelier van Sabine onder handen genomen. Inmiddels zijn de zeilen behandeld met Hydrolin en deze zullen weer worden gehangen als de windborden geplaatst zijn. We hebben een koffertje met een veiligheidsharnas en bijbehorend touwwerk zodat het ophangen van de zeilen en smeren van de zetel enigszins Arbotechnisch kan verlopen. De naaimachine houdt haar plaatsje in de molen voor toekomstige nieuwe klussen. Er zijn nu al zonweringen en tentbanden gerepareerd.

De bliksemafleidercontrole is geweest, ook op de watermolen.
10 december is weer het kerstevenement “Plo Licht Op”. Voor het goede doel van Serious Request worden onder in de molen weer de heerlijke speltpannenkoeken gebakken. Rondom de molen is het sfeervol ingericht met een gezellige kerstmarkt.

De watermolen te Oploo

Het gaat toch gebeuren, de Molenbeek zal worden gebaggerd. Dit na ruim 50 (vijftig) jaar! Na enig aandringen, ook van de aanwonenden, heeft het waterschap dit serieus opgepakt. Bij een aantal informatiebijeenkomsten in de watermolen hebben belanghebbenden en waterschap met elkaar van gedachten kunnen wisselen.
De bagger is al bemonsterd en hieruit is gelukkig gebleken dat er geen ernstige vervuiling in zit. Er volgt nu nog een onderzoek op mogelijke aanwezigheid van niet-ontplofte explosieven. De kadastrale grens van de Molenbeek wordt precies bemeten. Landjepik moet worden teruggedraaid. Niet vergunde bouwsels enzovoort van vóór 2010 worden via een generaal pardon gelegaliseerd. Dit alles om te bespoedigen dat in de winter een meter bagger uit de beek kan worden gehaald. Ook zal een periodiek onderhoudsplan van toepassing worden.
Tot het zover is, wordt op molenaarskracht de beek zoveel als mogelijk vrijgehouden van begroeiing en slib. Door de droge zomer zit draaien er toch niet in. We kijken nu al uit naar het voorjaar van 2018, waarin een Korenbloem weer vrolijk draait en maalt en een watermolen met een betere waterbiotoop.
Op 18 november is weer het gezellige bierevenement PRUUVE in de watermolen met 40 soorten speciaal bier, muzikale ondersteuning en heerlijk eten.

Theo Heijligers, Sabine Hillebrecht, Jan van Riet

De Luctor et Emergo te Rijkevoort

Dit kwartaal een rustige start gemaakt. Wat spaarlampen vervangen, met name in de invaart, om iets meer licht te hebben bij het boerengemaaltje dat nog steeds niet lekker loopt. Het schudt en slingert teveel. We denken dat we er een paar strippen als schoren er op moeten plaatsen.

De gemeente is ongevraagd zeer actief. Naar aanleiding van het inspectierapport van de monumentenwacht heeft de firma Beijk inmiddels de opdracht gekregen om de matige tot slechte zaken die nog aan onze molen moeten worden verbeterd, aan te pakken. Dit verdient een staande ovatie aan het adres van de gemeente. In al die jaren (ruim 18) die ik op deze molen draai is dit de eerste keer dat het initiatief van de gemeente uitgaat.
Ook hebben we via de gemeente een echte grote EHBO-kist gekregen. We moeten er nog en geschikt plekje voor vinden om hem op te hangen.

Op de nationale Molendag die samenvalt met de najaarsaktiviteit van 't Riekevoorts Heem hebben we de molen met vlaggetjes laten draaien. We kregen veel aanloop, 120 personen, meestal allochtonen.
Dit jaar heeft de zorgboerderij "An't Hoag" een paar bunder tarwe gezaaid met het doel dat door ons te laten malen voor hun kippen. Dat werd voor 9 september geleverd zodat we tijdens de molendag (Monumentendag) ook volop konden malen. Overigens werd die dag ook het Mariakapelletje ingezegend dat het afgelopen jaar bij hun boerderij gerealiseerd is. Inmiddels hebben we al 800 kg. gemalen.

Dit jaar, ik heb het van vele molenaars gehoord, was er een plaag van die kleine lichtbruine vliegjes (grasvliegen).We hebben toch maar een spuitbus aangeschaft en eens flink gespoten. Na een paar dagen alles opgezogen. Je geloofd het niet, ruim 10 liter aan dooie vliegjes! Ook heeft de houtdokter van de gemeente opdracht gekregen om in de hele molen de houtborende insecten te bestrijden. Dat betekent dat wij de molen op moeten ruimen; zoals de steenkuip openleggen, en het graan afvoeren etc. Nog een flinke klus voor twee weekenden. Tevens staat er een afspraak met Smeba om de brandblussers te controleren. Als dat zo doorgaat dan krijgen we nog een keer een prachtige, veilige, en in goede staat verkerende molen. Laten we dat hopen.

Mari Goossens

De Heimolen te St.-Hubert

In nummer 98 stond het bericht dat de ijzerbalk gescheurd is tijdens het malen. Nu heeft Beijk dit gerepareerd door er draadeinden doorheen te maken, en de kapotte kammen zijn vervangen. Onlangs bij redelijke wind hebben we gemalen om het maalwerk eens goed te testen. Bij aantrekkende wind de steen flink belast, maar dan begint de ijzerbalk te schudden. Daar moet dus nog een keer goed naar gekeken worden.

Schilder Derks uit Grave heeft laatst de schoren, staart, kruibok, askop en het Oud-Hollandse deel van de Potroede geschilderd. Zelf hebben we de windborden voor de schilder verwijderd zodat ze aan beide zijden goed behandeld kunnen worden. Jammer dat niet alles geschilderd is, maar dat zal wel een ander jaar aangepakt worden.

Walter Cornelissen

De Rust na Arbeid te Ven-Zelderheide

Alle geplande werkzaamheden werden in 2017 naar volle tevredenheid uitgevoerd. Binnenkort moeten de zeilen verwijderd, schoongemaakt en hersteld worden. Hiervoor heb ik nog hulp nodig, omdat ik de komende maanden niet in de wieken kan klimmen want ik ben tijdens mountainbiken gevallen en heb mijn rechter bovenbeen gebroken.

De collega's van Elsbergen en Altemüller uit Kalkar hebben al ja gezegd. Wie is er nog geïnteresseerd?
Graag mail naar: rustnaarbeid@freenet.de

Ludger Pauls

De Hamse Molen te Wanroij

De achtermolen is weer zo goed als maalvaardig; de kieren zijn dichtgemaakt met roggemeel. Een papje van roggemeel werkt goed en gemakkelijk. Vanaf heden gaan we op beperkte schaal enkele meelproducten verkopen. Bij draaien met vier volle soms behoorlijk last van zeilslag.
Jan Selten, Jos Verberk en Martijn van de Hulsbeek

Molenbezoek in de regio

Ronde stenen bergmolen "Nooitgedacht" te Afferden
Openingstijden: vrijdagmiddag 13:00 tot 16:00 uur
Molenaar(s): Harrie Beijk; Harry Kaak, Appie Koenders
Telefoonnummer(s): resp. 0485-531910 en 0478-636629

Ronde stenen bergmolen "Martinus" te Beugen
Openingstijden: woensdag van 9:30 tot 12:30 uur
zaterdag van 9:30 tot 13:00 uur
Molenaar(s): Harm van Es, Pieter Aarts en Marko Sturm
Telefoonnummer(s): resp. 0485-578613 en 0485-573616

Ronde stenen bergmolen "Jan van Cuijk" te Cuijk
Openingstijden: zaterdag 9:30 tot 13:00 uur
Molenaar(s): Johan Reijnders en Stefan Willems
Telefoonnummer(s): resp. 06-55587288 en 06-29265501

Achtkante bergmolen "Bergzicht" te Gassel
Openingstijden: donderdag van 10:00 tot 15:00 uur
Molenaar(s): Jos van der Heyden en Jan Kamphuis
Telefoonnummer(s): resp. 06-19499455 en 06-30847331

Ronde stenen bergmolen "De Reus" te Gennep
Openingstijden: woensdagmiddag van 13:00 tot 16:00 uur
Molenaar(s): Harry Kaak, Jan Coopmans Jan Schim en Coby Weerts
Telefoonnummer(s): resp. 0485-516619; 0485-511760 en 0485-515017

Zeskante bergmolen "Mariamolen" te Haps
Openingstijden: zaterdag- of zondagmiddag van 15:00 tot 18:00 uur
Molenaar(s): Don Werts; Robbert en Sytske Verkerk
Telefoonnummer(s): resp. 0485-322460 en 0485-313647

Achtkante bergmolen "Gerarda" te Heijen
Openingstijden: zaterdagmiddag van 13:00 tot 16:00 uur
Molenaar(s): Harry Kaak en Frans Rademakers
Telefoonnummer(s): 0485-516619

Ronde stenen grondzeiler "Joannusmolen" te Heumen
Openingstijden: alleen op afspraak
Molenaar(s): Wim Thönissen
E-mail: info@joannusmolen.nl

Achtkante stellingmolen te Linden / Katwijk
Openingstijden: donderdagmiddag van 13:30 tot 17:00 uur (alleen even weken)
Molenaar(s): Peter Simons en Rob Snel
Telefoonnummer(s): resp. 0485-313673 en 024-3582526

Ronde stenen bergmolen "De Korenbloem" te Mill
Openingstijden: dinsdag- en zaterdagmiddag van 13:00 tot 17:00 uur en/of op afspraak
vrijdag van 19:00 tot 21:00 meelverkoop
Molenaar(s): Ramon Ligthart
Telefoonnummer(s): 06-54 938743

Standerdmolen "Maasmolen" te Nederasselt
Openingstijden: zaterdagmiddag van 12:00 tot 17:00 uur
Molenaar(s): Frans Heessen en Rob Snel
Telefoonnummer(s): resp. 024-6961217 en 024-3582526

Ronde stenen bergmolen "De Vooruitgang" te Oeffelt
Openingstijden: zaterdagmorgen van 9:00 tot 12:00 uur (of op afspraak)
Molenaar(s): John Houben; Sonja Middelink en Theo van Bergen
Telefoonnummer(s): 0485-320994

Standerdmolen "De Korenbloem" te Oploo
Watermolen te Oploo
Openingstijden: zaterdagmorgen van 09:00 tot 12:00 uur
Molenaar(s): Jan van Riet en Sabine Hillebrecht
Telefoonnummer(s): 0485-383551

"De Bovenste Plasmolen" te Plasmolen
Openingstijden: iedere tweede zondag van de maand van 11:00 tot 16:00 uur (van mei tot en met oktober)
Molenaar(s): Karel Siebers en Peter Pouwels
Machinist: Theo van de Berg
Telefoonnummer(s): resp. 024-6963357 en 024-3974266

Ronde stenen stellingmolen "Luctor et Emergo" te Rijkevoort
Openingstijden: zaterdagmiddag van 13:00 tot 17:00 uur
Molenaar(s): Mari Goossens, Paul Verheijen en Petro Boon
Telefoonnummer(s): 0485-573815

Ronde stenen bergmolen "De Heimolen" te Sint-Hubert
Openingstijden: zaterdagmiddag van 13:00 tot 16:30 uur
Molenaar(s): Walter Cornelissen, Martijn v.d. Hulsbeek
Telefoonnummer(s): resp. 0485-478818, 06-411 560 32

Ronde stenen bergmolen "Rust na Arbeid" te Ven-Zelderheide
Openingstijden: zaterdagmiddag van 13:00 tot 17:00 uur
Molenaar(s): Ludger Pauls
Telefoonnummer(s): 0485-515789

Standerdmolen "De Hamse Molen" te Wanroij
Openingstijden: zaterdag van 10:00 tot 14:00 uur
Molenaar(s): Jan Selten en Jos Verberk
Telefoonnummer(s): resp. 0485-452587 en 0485-578243

N.B. De openingstijden zijn slechts een indicatie. In sommige gevallen is/zijn de molenaar(s) niet of op een ander tijdstip aanwezig. Wilt u zeker zijn van een bezoek aan de molen, dan adviseren wij u telefonisch contact op te nemen met de desbetreffende molenaar(s).

www.boladviseurs.nl

bol

- Accountancy
- Fiscaal
- Juridisch
- Corporate Finance
- Internationaal
- HRM

BEIJK

molenmakers
boutrestaurateurs

Beijk Molenbouw BV
Rimpelt 15a, 5851 EK AFFERDEN
tel. 0485-531910, fax 0485-532305
www.beijk.biz

MOLENSTEENMAKERIJ

HANS TITULAER

voorheen
HEINRICH VAN HEES

Alle soorten molenstenen, scherpdienst, afstellen,
maaltechnisch advies.
Onderhoud aan oliestenen en pelstenen.
Restauratie van stenen en maalstoelen.
Kweernen, wrijfstenen, demo-steentjes.
Kneus- en scherphamers.

www.molenstenen.nl

Werkplaats: Eendenpoelseweg 6a, 6581 AB Malden, Nederland
Tel.: 0031 (0)24 696 36 54 / 0031 (0)6 53 66 76 86
E-mail: molensteenmakerij@planet.nl

Powered by HAVENS Since 1845

Voor ieder dier het juiste voer!
www.havens.nl

Meer informatie?
Tel.: (0478) 638 238
info@havens.nl